

Pamětní mince vydané v roce 2025

Šárka Vicherová

Abstract: Commemorative Coins Issued in 2025

The Czech National Bank issued a total of nine commemorative coins bearing the year 2025: two commemorative silver coins with a nominal value of 100 CZK, three commemorative silver coins with a nominal value of 200 CZK, one commemorative silver coin with a nominal value of 500 CZK, two 5.000 CZK gold coins and one gold coin with a nominal value of 10.000 CZK.

Keywords: Czech National Bank; commemorative coins; gold coins; 2025

Česká národní banka vydala celkem devět pamětních mincí nesoucích ročník ražby 2025. V rámci cyklu Instituce České republiky byly vydány dva typy pamětních stříbrných stokorunových mincí s motivy Nejvyššího soudu a Celní správy. Tři pamětní stříbrné dvousetkoruny byly emitovány k 200. výročí založení české spořitelny Böhmisches Sparkasse, ke 100. výročí nálezu plastiky ženy v Dolních Věstonicích, tzv. Věstonické venuše, a k 900. výročí úmrtí kronikáře Kosmase. Dále byla vydána pamětní stříbrná pětisetkoruna s optickým průhledovým prvkem „Letoun Aero L-39“. V rámci cyklu Městské památkové rezervace byly vydány dvě zlaté pětisetkoruny věnované městům Štramberk a Tábor. Vydána byla i zlatá mince v nominální hodnotě 10 000 Kč k 1100. výročí začátku vlády knížete Václava.

Pamětní stříbrná mince Nejvyšší soud

Nominál: 100 Kč

Autor: akademický sochař Zbyněk Fojtů

Datum emise: 26. března 2025

Limitovaný náklad: 11 900 ks špičkové kvality

Av.: v horní části pole kompozice stylizovaných heraldických zvířat z velkého státního znaku České republiky v rámečku. Spodní polovina pole vyplněna částí fasády se vstupním portálem budovy Nejvyššího soudu v Brně se zakomponovanou nominální hodnotou 100 Kč. V horní části opis ČESKÁ REPUBLIKA. Vlevo v poli monogram České mincovny, dole ročník 20/25.

Rv.: sedící alegorická postava Justice s rozvěřenou knihou v rukou, napravo a nalevo od ní misky rovnoramenné váhy. V horní části pole opis NEJVYŠŠÍ SOUD.

Ag 925/1000; 9 g; 29 mm

Obr. 1. Pamětní stříbrná mince Nejvyšší soud (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení. Jeho senáty rozhodují o mimořádných opravných prostředcích s výjimkou záležitostí, které jsou v kompetenci Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu.

Česká národní banka vypsala v listopadu 2023 ceny za předložení uměleckého návrhu s uzávěrkou dne 5. ledna 2024. Vypsání ceny se zúčastnilo 10 výtvarníků. Do soutěže bylo předloženo celkem 20 návrhů, jejichž vyhodnocení se uskutečnilo dne 16. ledna 2024. Odborným poradcem byl JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D., předseda Nejvyššího soudu. Návrhy byly hodnoceny tradičním tříkolovým způsobem. V prvním kole bylo vyřazeno sedm návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno sedm návrhů základní odměnou. Jeden návrh získal ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení. Do třetího kola postoupilo pět návrhů, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů za nápadité propojení lící a rubové strany a dokonalé ztvárnění heraldických zvířat a sochy Justice. Druhou cenu komise udělila návrhu Jiřího Hanuše, DiS., za propracované a moderní ztvárnění heraldických zvířat a velmi dobré ztvárnění postavy Justice. Třetí cenu obdržel další návrh Jiřího Hanuše, DiS., za detailní ztvárnění sochy Justice. Návrhy MgA. Veroniky Durové a Vladislava Mašaty získaly ve třetím kole mimořádnou odměnu. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 22. února 2024 potvrdila rozhodnutí komise a k realizaci vybrala návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů (obr. 1).

Pamětní stříbrná mince Celní správa

Nominál: 100 Kč

Autor: MgA. Veronika Durová

Datum emise: 20. srpna 2025

Limitovaný náklad: 11 200 ks špičkové kvality

Av.: v levé středové části pole kompozice heraldických zvířat z velkého státního znaku České republiky v rámečku tvořeném čtyřmi směrovými šipkami symbolizujícím oběh zboží. V pravé části pole vějíř stylizovaných bankovek různých nominálů

ních hodnot. V horní části pole opis ČESKÁ REPUBLIKA, v levé části spodní úseče nominální hodnota 100 Kč.

Rv.: nákladní automobil s mobilním velkokapacitním rentgenem v levé části pole se symbolem Celní správy. V horní části opis CELNÍ SPRÁVA.

Ag 925/1000; 9 g; 29 mm

Obr. 2. Pamětní stříbrná mince Celní správa (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Celní správa České republiky je soustavou správních orgánů a ozbrojeným bezpečnostním sborem. Jejím základním úkolem je chránit fiskální zájmy České republiky a vnitřní trh Evropské unie, a to zejména při kontrole zboží vstupujícího na její území. Nadřízeným orgánem je Ministerstvo financí. Celní správa má ambici být moderní státní institucí prosazující bezpapírové prostředí a digitalizaci. Není pouhým kontrolním a dohledovým orgánem, ale snaží se být přátelská ke svým klientům, tedy zejména obchodní veřejnosti. Současné kompetence jsou velmi široké. Lze je shrnout do tří oblastí – celnictví; správa spotřebních a energetických daní, správa placení a vymáhání nejrůznějších veřejnoprávních peněžitých plnění; dohledová a kontrolní činnost.

Česká národní banka vypsala v květnu 2024 ceny za předložení uměleckého návrhu na pamětní stříbrnou minci s uzávěrkou dne 14. června 2024. Vypsání ceny se zúčastnilo šest výtvarníků. Do soutěže bylo předloženo celkem 18 návrhů. Vyhodnocení uskutečnila Komise pro posuzování návrhů na české peníze dne 25. června 2024. Odbornými poradci byli zástupce generálního ředitele plk. Mgr. Jiří Trousil a kpt. Mgr. Petr Pour z Celní správy. Návrhy byly hodnoceny tradičním tříkolovým způsobem. V prvním kole byly vyřazeny čtyři návrhy, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno šest návrhů základní odměnou. Čtyři návrhy získaly ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení. Do třetího kola postoupily čtyři návrhy. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh MgA. Veroniky Durové za nápadité ztvárnění tématu, zejména vějíř bankovek symbolizující výběr cel, daní a poplatků, a velkokapacitního mobilního rentgenu s logem Celní správy. Druhou cenu komise udělila návrhu Vladislava Mašaty za propracované ztvárnění symboliky přepravy zboží a loga Celní správy. Třetí cenu obdržel další návrh Vladislava Mašaty za symboliku

Celní správy vůči zbytku světa, odkud je do ČR dováženo zboží. Návrh akademického sochaře Zbyněka Fojtů získal ve třetím kole mimořádnou odměnu. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 18. července 2024 potvrdila rozhodnutí komise a k realizaci vybrala návrh MgA. Veroniky Durové (obr. 2).

Pamětní stříbrná mince k 200. výročí založení české spořitelny Böhmsche Sparkasse

Nominál: 200 Kč

Autor: akademický sochař Zbyněk Fojtů

Datum emise: 12. února 2025

Limitovaný náklad: 6 300 ks běžné kvality; 16 000 ks špičkové kvality

Av.: kompozice sestávající z lící strany bankovky Privilegované rakouské národní banky 50 zlatých s datem 23. června 1825, části listu výroční zprávy Böhmsche Sparkasse z roku 1826 a emblému s postavou sv. Václava a opisem ČESKÁ SPOŘITELNA V PRAZE a monogramem České mincovny. V horní části pole nápis ČESKÁ REPUBLIKA, v levé čtvrtině dolní úseče označení nominální hodnoty 200/Kč.

Rv.: kompozice s průčelím první vlastní budovy české spořitelny na Národní třídě v Praze a grafickým fragmenty z vkladních knížek Böhmsche Sparkasse, uprostřed včela jako symbol spořitelnictví. V horní části pole nápis ČESKÁ/SPOŘITELNA, ve středu pravé poloviny pole nápis BÖHMISCHE/SPARKASSE, letopočty 1825-2025 svisle vpravo od průčelí spořitelny.

Ag 925/1000; 13 g; 31 mm

Obr. 3. Pamětní stříbrná mince k 200. výročí založení české spořitelny Böhmsche Sparkasse (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Spořitelny jsou jedním z nejstarších typů v zásadě již moderních peněžních ústavů, akcentujících zbožně-peněžní vztahy a stojících tak u zrodu novodobé ekonomiky. Na přelomu 18. a 19. století se v Evropě postupně vytvořily dvě hlavní oblasti, které se staly krystalizačním centrem jejich vývoje. Byly to na jedné straně britské ostrovy, v kontinentální Evropě pak tím druhým centrem byla některá velká města německy mluvících zemí. Právě příklad německých měst (např. Hamburku) pak stál u zrodu první spořitelny v habsburské monarchii. Tou se stala ve Vídni na podzim r. 1819 zřízená Erste österreichische Spar-Casse. Ve snaze o nápodobu

této vídeňské instituce pak v první polovině 20. let 19. století začaly postupně vznikat podobné ústavy i na jiných místech monarchie, a to zpravidla v hlavních městech jednotlivých zemí tehdejšího rakouského soustátí. V Praze byla spořitelna založena roku 1825.

Česká národní banka vypsalala v lednu 2024 ceny za předložení uměleckého návrhu na pamětní minci s uzávěrkou dne 9. února 2024. Vypsání ceny se zúčastnilo 17 výtvarníků. Do soutěže bylo předloženo celkem 23 návrhů. Vyhodnocení návrhů se uskutečnilo dne 20. února 2024, odborným poradcem byl PhDr. Jan Hájek, CSc. Návrhy byly hodnoceny tradičním tříkolovým způsobem. Před hodnocením komise vyřadila jeden návrh z důvodu nesplnění soutěžních podmínek. V prvním kole bylo vyřazeno devět návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno sedm návrhů základní odměnou. Jeden návrh získal ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení. Do třetího kola postoupilo pět návrhů, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů za nápaditou a propracovanou koláž části lící strany bankovky Privilegované rakouské národní banky 50 zlatých s datem 23. června 1825 a rubové strany stříbrné mince císaře Františka I. Rakouského z roku 1825 na lící straně. Druhou cenu komise udělila dalšímu návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů za dokonalé ztvárnění symbolů spořitelny, části lící strany bankovky a první vlastní budovy na Národní třídě. Třetí cenu obdržel návrh Vladislava Mašaty za siluetu portréту císaře Františka I. Rakouského, ve kterém se nachází první vlastní budova spořitelny na Národní třídě. Společný návrh Evelíny Valáškové a MgA. Josefa Oplíštily a návrh Jiřího Hanuše, DiS., získaly ve třetím kole mimořádnou odměnu. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 25. dubna 2024 nepotvrdila rozhodnutí komise a k realizaci vybrala návrh mince od akademického sochaře Zbyňka Fojtů oceněný druhou cenou (obr. 3).

Pamětní stříbrná mince ke 100. výročí nálezu plastiky ženy v Dolních Věstonicích, tzv. Věstonické venuše

Nominál: 200 Kč

Autor: akademická sochařka Majka Wichnerová

Datum emise: 18. června 2025

Limitovaný náklad: 6 400 ks běžné kvality; 11 900 ks špičkové kvality

Av.: vpravo postava Věstonické venuše zobrazená zezadu na pozadí krajiny Pavlovských vrchů. V levé dolní polovině pole opis ČESKÁ REPUBLIKA • 200 Kč.

Rv.: vpravo postava Věstonické venuše zobrazená zepředu na pozadí krajiny, vlevo dva kráčeji mamuti. V dolní části pole opis VĚSTONICKÁ VENUŠE a 1925-2025.

Ag 925/1000; 13 g; 31 mm

Obr. 4. Pamětní stříbrná mince ke 100. výročí nálezu plastiky ženy v Dolních Věstonicích, tzv. Věstonické venuše (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Věstonická venuše patří mezi nejvýznamnější dochované umělecké předměty ze starší doby kamenné na světě. Spojujeme ji s tzv. lovci mamutů – gravettienem a je stará 29 až 27 tisíc let. Nositelé této paleolitické kultury dosahovali poměrně pokročilého stupně technologických znalostí i abstraktního myšlení. Kromě výroby kamenných nástrojů z pazourků importovaných na velké vzdálenosti ovládali technologii opracování kostí, parohů i mamutoviny, ze které dokázali vyrábět nejenom nástroje a zbraně, ale i ozdobné a umělecké předměty. Plastika ženy z Dolních Věstonic je vysoká 11,5 cm a široká 4,4 cm. Soška je vyrobena ze spráše (cihlářské hlíny) metodou výpalu (keramika) a patří tak do souboru pálených keramických sošek zvířat a lidí, které reprezentují nejstarší výrobu keramiky na světě. Dolní Věstonice jsou zřejmě nejdůležitější prehistorickou lokalitou, kde byla tato technologie zaznamenána, a Věstonická venuše je dosud nejvýznamnějším nálezem z pálené hlíny na Moravě. Představuje nejkompletnější ztvárnění lidské postavy a zároveň největší dochovanou keramickou figuru. Není ovšem kompletní – spodní část nohou, která byla původně hrotitě zakončena, je odlomena a nedochovala se, zároveň schází část pravé nohy s pravým bokem, která se odlomila s největší pravděpodobností během výpalu a byla nalezena nedaleko samotné sošky venuše. Charakteristické rysy, které se opakují i na dalších podobných figurálních vyobrazeních, představují výrazné boky, naznačené tukové záhyby na zádech, velká prsa a kapkovitá hlava se čtyřmi mělkými důlky na temeni, nohy jsou naznačeny pouze rýhami. Předmět byl nalezen 13. července 1925 v Dolních Věstonicích v jednom z velkých ohnišť. Soška byla prohlášena za národní kulturní památku.

Česká národní banka vypsala v lednu 2024 ceny za předložení uměleckého návrhu na pamětní minci s uzávěrkou dne 8. března 2024. Vypsání ceny se zúčastnilo 30 výtvarníků, kteří předložili celkem 53 sádrových modelů. Vyhodnocení uskutečnila Komise pro posuzování návrhů na české peníze dne 19. března 2024. Odborným poradcem byl vedoucí Ústavu Anthropos z Moravského zemského muzea v Brně doc. Petr Neruda, Ph.D. V prvním kole bylo vyřazeno 28 návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno 20 návrhů základní odměnou. Jeden návrh získal ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení. Do třetího kola postoupily čtyři návrhy, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh akademické sochařky Majky Wichnerové za nápadité

umístění Věstonické venuše na pozadí krajiny Pavlovských vrchů na obou stranách mince. Na rubové straně jsou vhodně do krajiny umístěni mamuti, kteří jsou pro dané období a kulturu typičtí. Druhou cenu komise udělila návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů za dokonalé ztvárnění Věstonické venuše, typické geometrické výzdobné prvky v obdélníkových polích a fragmenty pálených sošek zvířat a lidí. Třetí cenu obdržel návrh Jiřího Hanuše, DiS., za pěkné ztvárnění Věstonické venuše, uměleckých předmětů a výjevu z lovu mamuta v krajině. Další návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů získal ve třetím kole mimořádnou odměnu. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 16. května 2024 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu akademické sochařky Majky Wichnerové (obr. 4).

Pamětní stříbrná mince k 900. výročí úmrtí kronikáře Kosmase

Nominál: 200 Kč

Autor: akademický sochař Michal Vitanovský

Datum emise: 15. října 2025

Limitovaný náklad: 5 600 ks běžné kvality; 9 600 ks špičkové kvality

Av.: románská bazilika sv. Víta, sv. Vojtěcha a Panny Marie, v dolní části pole ozdobně provedená iniciála C a nápis COSMAS DECANUS, v horní části pole nominální hodnota 200 Kč, nahoře opis ČESKÁ REPUBLIKA, v dolní úseči monogram České mincovny.

Rv.: vlevo sedící postava písařského kronikáře u písařského pultu pod náznakem románské klenby, v pravé části zděná stěna tvořící siluetu lidského obličeje. Pod kronikářem nápis KOSMAS a letopočty 1125•2025.

Ag 925/1000; 13 g; 31 mm

Obr. 5. Pamětní stříbrná mince 900. výročí úmrtí kronikáře Kosmase (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Dne 21. října 1125 zemřel děkan pražské kapituly Kosmas, první český historik a autor jedné z nejvýznamnějších českých středověkých literárních památek. Jeho osudy jsou známy jen velmi povšechně, vesměs na základě zmínek v jeho vlastním díle. Lze-li těmto údajům věřit, narodil se v polovině čtyřicátých let 11. století zřejmě do intelektuální zámožné kněžské rodiny, která mu mohla zajistit studia na katedrální škole v Lutychu, jedné z nejproslulejších institucí své doby, kde se na konci 10. a v 11. století vzdělávali budoucí přední církevní hodnostáři, učenci a učitelé. Později Kosmas působil jako kanovník pražské kapituly a po kněžském vysvěcení 14. února 1099 jako její děkan. Podobně jako většina tehdejších duchovních byl ženat (manželka Božetěcha zemřela 23. ledna 1117) a měl syna Jindřicha, který v roce 1123 podnikl pouť do Jeruzaléma. Z Kosmasovy literární činnosti je spolehlivě známo jediné dílo, latinsky psaná *Chronica Boemorum* – Kronika Čechů či Česká kronika, v níž vylíčil dějiny českého národa a státu od bájného příchodu prvních Čechů do země až do své současnosti. Kosmasův rukopis Kroniky se nedochoval, je známa z opisů pořízených od přelomu 12. a 13. do 15. století.

Česká národní banka vypsalala v březnu 2024 ceny za předložení uměleckého návrhu na pamětní minci s uzávěrkou dne 24. května 2024. Vypsání ceny se zúčastnilo 14 výtvarníků. Do soutěže bylo předloženo celkem 24 návrhů. Vyhodnocení návrhů uskutečnila dne 4. června 2024 Komise pro posuzování návrhů na české peníze. Odbornou poradkyní byla prof. PhDr. Marie Bláhová, CSc., z katedry pomocných věd historických a archivního studia Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. V prvním kole bylo vyřazeno osm návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno deset návrhů základní odměnou. Tři návrhy získaly ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení. Do třetího kola postoupily tři návrhy, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh akademického sochaře Michala Vitanovského za nápadité vystižení tématu a stylizaci Spytihněvovy baziliky, která se nacházela na místě dnešní katedrály sv. Víta. Druhou cenu komise udělila návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů za dokonale ztvárnění Kosmase na pozadí jeho Kroniky české. Třetí cenu obdržel další návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů opět za pěkné a výstižné ztvárnění tématu. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 18. července 2024 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu akademického sochaře Michala Vitanovského (obr. 5).

Pamětní stříbrná mince s optickým průhledovým prvkem „Letoun Aero L-39“

Nominál: 500 Kč

Autor: akademický sochař Zbyněk Fojtů

Datum emise: 11. června 2025

Limitovaný náklad: 10 760 ks běžné kvality; 19 240 ks špičkové kvality

Av.: v horní části mincovního pole letoun Aero L-39 z čelního pohledu, v dolní části pole palubní deska s třemi přístroji. Prostřední přístroj s umělým horizontem na kruhové plastové destičce vsazen do otvoru v minci. V horní části opis ČESKÁ REPUBLIKA, v dolní úseči nominální hodnota 500 Kč.

Rv.: dva letouny Aero L-39, vpravo mezi výškovým kormidlem a křídlem logo Aero, uprostřed spodní poloviny pole přístroj s umělým horizontem v zrcadlovém převrácení vsazený do otvoru v minci. V dolní části opis • AERO • L • 39 • 2025•. Vlevo v poli monogram autora návrhu.

Ag 925/1000; 25 g; 40 mm

Obr. 6. Pamětní stříbrná mince s optickým průhledovým prvkem „Letoun Aero L-39“ (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Na základě zkušeností s vojenským proudovým cvičným letounem Aero L-29 Delfin začala konstrukční skupina podniku Aero Vodochody vedená Ing. Janem Vlčkem v polovině 60. let s vývojem nástupce Delfína. Vývoj cvičného proudového letounu druhé generace probíhal ve spolupráci se sovětským Ústředním aerohydrodynamickým ústavem (CAGI) v Moskvě. Jako pohonnou jednotku zvolili sovětský dvouproudový motor Ivčenko AI-25, který se posléze začal licenčně vyrábět v národním podniku Motorlet v Praze-Jinonicích pod označením AI-25W. V letech 1966–1977 vzniklo celkem 11 prototypů stroje L-39, z nichž jako první vzlétl 4. listopadu 1968 druhý prototyp L-39X-02, za jehož řízením seděl Ing. Rudolf Duchoň. V roce 1971 došlo k zahájení sériové výroby strojů s motory AI-25TL. V následujícím roce převzalo první letouny československé vojenské letectvo. L-39 Albatros získal zlaté medaile na Mezinárodních strojírenských veletrzích v Brně (1973) a v Lipsku (1979). V roce 1977 se jedenáctý prototyp (OK-HXA) představil také na 32. aerosalonu v Paříži. Albatrosy se vyvážely do celé řady států, z nichž největšími uživateli typu byly, případně stále jsou, Afghánistán, Bulharsko, Egypt, Etiopie, Irák, Kuba, Libye, Německá demokratická republika, Nigérie, Rumunsko, Spolková republika Německo, Sýrie a Vietnam. V současné době jej používá i řada soukromých vlastníků po celém světě. Do konce roku 1993 se vyrobilo 2 796 kusů.

Česká národní banka vypsala v únoru 2024 ceny za předložení uměleckého návrhu pamětní stříbrné mince s uzávěrkou dne 3. května 2024. Vypsání ceny se zúčastnilo devět výtvarníků, kteří předložili celkem 18 sádrových modelů. Vyhodnocení uskutečnila Komise pro posuzování návrhů na české peníze dne 14. května 2024. Odborným poradcem byl kurátor sbírkových fondů Vojenského historického

ústavu Ing. Jan Sýkora. V prvním kole bylo vyřazeno devět návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole byly oceněny tři návrhy základní odměnou. Dva návrhy získaly ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení. Do třetího kola postoupily čtyři návrhy, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů za věrné ztvárnění letounů v pohybu na rubové straně a za pohled na palubní desku s výškoměrem. Prostor pro optický průhledový prvek je vhodně zakomponován do obou stran návrhu. Druhou cenu komise udělila dalšímu návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů za výborné ztvárnění letounů a palubní desky. Třetí cenu obdržela kombinace návrhů Asamata Baltaeva, DiS., za propracované ztvárnění letounu v pohybu a technické výkresy motoru. Návrh Petry Brodské, DiS., získal ve třetím kole mimořádnou odměnu. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 13. června 2024 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů (obr. 6).

Zlatá mince město Štramberk z cyklu Městské památkové rezervace

Nominál: 5 000 Kč

Autor: Veronika Prokopová, DiS.

Datum emise: 27. května 2025

Limitovaný náklad: 3 800 ks běžné kvality; 9 000 ks špičkové kvality

Av.: v horní polovině pole část nástěnné malby z interiéru Jaroňkovy útulny u štramberské věže Trúba, ve středovém pásu tři heraldická zvířata z velkého státního znaku, pod nimi nominální hodnota 5 000 Kč a monogram České mincovny. V dolní polovině pole opis ČESKÁ REPUBLIKA / MĚSTSKÉ PAMÁTKOVÉ REZERVACE.

Rv.: koláž památek Městské památkové rezervace Štramberk, v popředí novorenesanční kašna, vlevo uprostřed přízemní dům s novobarokním štítem, vpravo uprostřed kostel sv. Jana Nepomuckého, v pozadí zřícenina hradu Strallenberg s válcovou věží Trúba a průčelí roubené chalupy. V horní části pole opis MĚSTO ŠTRAMBERK.

Au 999,9/1000; 15,55 g; 28 mm

Obr. 7. Zlatá mince město Štramberk z cyklu Městské památkové rezervace (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Město Štramberk je horské městečko v centru Štramberské vrchoviny, pro svou malebnost přezdíváné „Moravský Betlém“. Založil je 4. prosince 1359 syn českého krále Jana Lucemburského, moravský markrabě Jan Jindřich Lucemburský. Pro své jedinečné archeologické a architektonické památky i přírodní zvláštnosti byl Štramberk od roku 1951 chráněnou lokalitou a v roce 1969 se stal městskou památkovou rezervací. Městu i širokému okolí vévodí zřícenina hradu Strallenberg s válcovou věží zvanou Trúba. Neopakovatelný architektonický unikát představuje urbanistický soubor roubených chalup z 18. a 19. století, z nichž převážná většina tvoří městskou památkovou rezervaci. Štramberk proslavil voňavý cukrářský výrobek – perníkové štramberské uši, které se zde pečou již dlouhá staletí v upomínku legendárního vítězství štramberských křesťanů nad mongolským vojskem 8. května 1241, v předvečer svátku Nanebevstoupení Páně. Nejhodnotnější oblastí Městské památkové rezervace Štramberk je předměstí vystavěné z typických roubených chalup na vysokých kamenných podezdívkách na Horní a Dolní Baště. Mnohé z chalup jsou přilepeny ke skále nebo k hradbám. Město Štramberk získalo prestižní titul Historické město roku 2019.

Česká národní banka vypsala v únoru 2024 ceny za předložení uměleckého návrhu s uzávěrkou dne 5. dubna 2024. Vypsání ceny se zúčastnilo 17 výtvarníků, kteří předložili celkem 26 sádrových modelů. Vyhodnocení předložených návrhů uskutečnila komise dne 16. dubna 2024. Odborným poradcem byl tajemník Městského úřadu města Štramberk Ing. Oldřich Škrabal. Předložené návrhy byly hodnoceny tradičním tříkolovým systémem. Jeden návrh byl vyřazen ještě před hodnocením z důvodu nesplnění soutěžních podmínek. V prvním kole bylo vyřazeno osm návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno 11 návrhů. Dva návrhy získaly ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení. Do třetího kola postoupily čtyři návrhy, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh Veroniky Prokopové, DiS., za velmi čistou a propracovanou koláž nejvýznamnějších památek MPR Štramberk na rubní straně a vhodně zakomponovanou nástěnnou malbu interiéru Jaroňkovy útulny na lící straně. Druhou cenu komise udělila návrhu Jiřího Hanuše, DiS., za nápadité ztvárnění dřevěných štítů domů a heraldických zvířat na lící straně a koláž významných objektů MPR Štramberk. Třetí cenu obdržel návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů za detailní ztvárnění objektů památek MPR Štramberk. Návrh MgA. Josefa Oplíšťila získal ve třetím kole mimořádnou odměnu. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 30. května 2024 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu Veroniky Prokopové, DiS. (obr. 7).

Zlatá mince město Tábor z cyklu Městské památkové rezervace

Nominál: 5 000 Kč

Autor: Tereza Vlčková a MgA. Josef Oplíšťil

Datum emise: 21. října 2025

Limitovaný náklad: 2 900 ks běžné kvality; 6 900 ks špičkové kvality

Av.: mincovní pole vyplněné sgrafitovou omítkou, na svislé ose heraldická zvířata z velkého státního znaku, nad nimi horizontálně nominální hodnota 5 000 Kč, v dolní části pole průčelí Ctiborova a Škochova domu. Opis MĚSTSKÉ PAMÁTKOVÉ REZERVACE ČESKÁ REPUBLIKA.

Rv.: Stará radnice s věží, za ní v pravé části průčelí dvou měšťanských domů, v horní části pole písmeno T tvořené slovy MĚSTO (horizontálně) TÁBOR (vertikálně), pozadí vyplněno v horní části sgrafitovou omítkou, vlevo u věže letopočet 2025 svisle a monogramy autorů návrhu.

Au 999,9/1000; 15,55 g; 28 mm

Obr. 8. Zlatá mince město Tábor z cyklu Městské památkové rezervace (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Tábor, druhé největší město v Jihočeském kraji, je relativně mladou, z historického pohledu nicméně významnou obcí. Jeho vznik souvisí s počátkem husitské revoluce a dramatickými událostmi, které vyvrcholily 21. února 1420, kdy se Husovi stoupenci útokem zmocnili Sezimova Ústí. Zde se nakrátko zrodil „první Tábor“, ale měl závažnou vadu – nedal se dobře bránit. Proto se koncem března téhož roku bratři přestěhovali na takřka nedobytný sráz nad Lužnicí a Tismenickým potokem, kde v rozvalinách leželo staré panské sídlo s předhradím – Hradiště. Svůj nový domov nazvali biblickým jménem Tábor a začali jej usilovně opevňovat. Zde měla vzniknout výspa nového světa, společnost podřízená důsledně Písmu svatému, ideálům bratrství, lásky, chudoby, pokory, mravnosti a spravedlnosti. Dnes Staré město Tábor zaujímá mezi evropskými historickými městy výjimečné místo. Jeho umístění v krajině a ojedinělý urbanistický půdorys jsou unikátně dochované a zcela specifické. Soubor historických architektur od monumentálních objektů a opevnění až po měšťanské domy s podzemím jsou převážně dochovány v původní urbanistické struktuře, hmotové konfiguraci a dispozici, včetně řemeslných konstrukčních detailů. Kulturně historický význam Tábora byl státem vyjádřen v roce 1961, kdy bylo jeho historické jádro prohlášeno městskou památkovou rezervací (MPR), v následujícím roce 1962 byla MPR Tábor jako jediný urbanistický celek v České republice prohlášena usnesením vlády národní kulturní památkou. Na území MPR Tábor je evidováno celkem 186 nemovitých kulturních památek a 89 památek movitých, z celkového počtu 399 obytných domů v rezervaci je 156, tj. více než třetina, objektů kulturními památkami.

Česká národní banka vypsalala v září 2024 ceny za předložení uměleckého návrhu s uzávěrkou dne 1. listopadu 2024. Vypsání ceny se zúčastnilo 12 výtvarníků, kteří předložili celkem 21 sádrových modelů. Vyhodnocení návrhů uskutečnila dne 12. listopadu 2024 Komise pro posuzování návrhů na české peníze. Odborným poradcem byl zástupce Městského úřadu města Tábor Ing. arch. Miloš Roháček. V prvním kole bylo vyřazeno pět návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno 11 návrhů. Jeden návrh získal ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení. Do třetího kola postoupily čtyři návrhy, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh vytvořený ve spoluautorství Terezy Vlčkové a MgA. Josefa Oplištila za propracovanou koláž nejvýznamnějších památek MPR Tábor a za propojení obou stran návrhu sgrafitovými omítkami na pozadí. Druhou cenu komise udělila návrhu Veroniky Prokopové, DiS., za ztvárnění interiéru staré radnice se sochou Jana Žižky a síťovou klenbou na lící straně a za koláž nejvýznamnějších objektů MPR Tábor. Třetí cenu obdržel návrh Vladislava Mašaty za detailní ztvárnění pozdně gotického štítu Škochova domu a znaku města na rubové straně. Návrh Mgr. art. Romana Lugára získal ve třetím kole mimořádnou odměnu. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 5. prosince 2024 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu vytvořeného ve spoluautorství Terezy Vlčkové a MgA. Josefa Oplištila (obr. 8).

Zlatá mince k 1100. výročí začátku vlády knížete Václava

Nominál: 10 000 Kč

Autor: akademický sochař Zbyněk Fojtů

Datum emise: 23. září 2025

Vydáno: 2 300 ks běžné kvality; 4 900 ks špičkové kvality

Av.: v levé horní části mincovního pole rotunda sv. Víta v Praze a pod ní znak Přemyslovců, plamenná orlice ve štítu, v pravé polovině mincovního pole svisle heraldická zvířata z velkého státního znaku. V pravé polovině pole opis ČESKÁ REPUBLIKA • 10 000 Kč, v poli monogram České mincovny.

Rv.: v levé polovině pole postava knížete Václava se štítem a korouhví z fresky v rotundě sv. Kateřiny ve Znojmě. V pravé polovině pole dvě scény z Velislavovy bible: v horní části klečící Václav předávající meč Boleslavovi, v dolní části zavraždění Václava Boleslavovými zbrojnoši. V levé polovině pole opis KNÍŽE VÁCLAV • 2025, v dolní úseči letopočet 925, vedle žerdi monogram autora návrhu.

Au 999,9/1000; 31,107 g; 34 mm

Obr. 9. Zlatá mince k 1100. výročí začátku vlády knížete Václava (sbírka České národní banky; foto archiv České národní banky).

Kníže Václav patří k nejvýznamnějším českým středověkým panovníkům, nikoli panovnickými zásluhami, ale svým „druhým životem“, v němž se stal prvním českým světcem a patronem země. Doba, kdy se Václav ujal vlády, není prameny doložena. Na základě historických souvislostí (především hypotetického stáří sv. Václava, jehož rok narození také není znám – vychází mezi roky 905–911) mohl Václav nastoupit vládu nejdříve v roce 922, nejpozději v roce 925.¹ Na podzim roku 925 Václav již zcela jistě vládl (přenesl ostatky sv. Ludmily). Připomínané datum je tedy pouze symbolické, jako ostatně téměř vše, co je s osobou knížete a světce Václava spojováno. Vláda knížete Václava trvala asi jedno desetiletí. Historické prameny zaznamenaly jen několik málo událostí jeho vlády: zmíněné přenesení ostatků sv. Ludmily, příslib platit tribut říšskému panovníkovi (Jindřichovi I. Saskému), zásluhy o upevnění křesťanství, o nichž ovšem informují pouze legendy. Nepochybná je stavba kostela sv. Víta na Pražském hradě, pro nějž Václav dostal relikvii od krále Jindřicha. Nejvýznamnější z událostí spojených s knížetem Václavem je ovšem boleslavská vražda. Ta představuje počátek kultu sv. Václava, v němž se kníže a světec postupně stal „věčným panovníkem“, ochráncem českého vojska, ochráncem všech Čechů a konečně garantem české státnosti. Významným obdobím pro formování kultu sv. Václava je doba vlády Kala IV., jenž sám napsal svatováclavskou legendu, Václava začlenil do státní ideologie a učinil ho prostředkem oficiální propagandy. Mimo jiné mu svěřil královskou korunu jako symbol českého státu. Vyobrazení sv. Václava a událostí z jeho legendárního života byly tehdy součástí umělecké výzdoby oficiálních staveb i reprezentativních knih. Z dochovaných artefaktů je s Václavem spojována „přílba sv. Václava“, s níž byl také často vyobrazován. Nejstarší vyobrazení sv. Václava je ve Wolffenbüttelském kodexu z počátku 11. století, obsahujícím Gumpoldovu svatováclavskou legendu, dále v korunovačním evangelistáři Vratislava II. (Kodex vyšehradský z osmdesátých let 11. století). Další vyobrazení (v přílbě) je dochováno na nástěnných malbách znojenské rotundě sv. Kateřiny pravděpodobně z třicátých let 12. století, dále v řadě rukopisů, později tištěných

¹ Historik Václav Novotný kladl počátek Václavovy vlády do let 923–924 (Novotný 1912, s. 459), Dušan Třeštík uvažoval o letech 924–925 (Třeštík 1997, s. 375).

knih, a v nástěnných malbách, sochách a obrazech od středověku přes baroko až do moderní doby.

Česká národní banka vypsalala v červnu 2024 ceny za předložení uměleckého návrhu s uzávěrkou dne 13. září 2024. Vypsání ceny se zúčastnilo 16 výtvarníků, kteří předložili celkem 35 sádrových modelů. Vyhodnocení návrhů uskutečnila dne 24. září 2024 Komise pro posuzování návrhů na české peníze. Odbornou poradkyní byla prof. PhDr. Marie Bláhová, CSc., z katedry pomocných věd historických a archivního studia Filozofické fakulty UK. Předložené návrhy byly hodnoceny tradičním tříkolovým systémem. Jeden návrh byl vyřazen ještě před hodnocením z důvodu nesplnění soutěžních podmínek. V prvním kole bylo vyřazeno 20 návrhů, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno šest návrhů. Dva návrhy získaly ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení. Do třetího kola postoupilo šest návrhů, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší. První cenu a doporučení k realizaci získal návrh akademického sochaře Zbyňka Fojtů za nápaditou koláž a stylizaci rotundy sv. Víta, která se nacházela na místě dnešní katedrály sv. Víta, a znaku Přemyslovců – plamenné orlice. Na rubové straně jsou vyobrazeny výjevy s knížetem Václavem z rotundy sv. Kateřiny a Velislavovy bible. Druhou cenu komise udělila dalšímu návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů za dokonale ztvárnění mapy českého knížectví v hypotetickém rozsahu za vlády knížete Václava. Třetí cenu obdržel návrh akademického sochaře Vladimíra Oppla za pěkné ztvárnění tématu, na lící straně je vyobrazeno románské klepadlo ze dveří vedoucích do svatováclavské kaple v katedrále sv. Víta. Návrhy Vladislava Mašaty, MgA. Jakuba Oravy a Jiřího Hanuše, DiS., získaly ve třetím kole mimořádnou odměnu. Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 5. prosince 2024 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu akademického sochaře Zbyňka Fojtů. (obr. 9).

Literatura

Novotný, V. 1912: České dějiny I/1: Od nejstarších dob do smrti knížete Oldřicha. Praha.

Třeštilk, D. 1997: Počátky Přemyslovců: vstup Čechů do dějin (530–935). Praha.

Summary

Commemorative Coins Issued in 2025

The Czech National Bank produced a total of nine commemorative issues bearing the year 2025. Within the Institutions of the Czech Republic cycle, two types of 100 CZK silver coins were issued, both with stylised compositions of the heraldic figures from the coat of arms of the Czech Republic on their obverses. The first one, bearing an allegorical figure of Justice on its reverse, is devoted to the Supreme Court of the Czech Republic; the second one commemorates the Customs Administration of the Czech Republic.

The first of the three 200 CZK silver coins marks the 200th anniversary of founding the Czech savings bank Böhmsche Sparkasse. The second coin is dedicated to the 100th anniversary of the discovery of the palaeolithic female figure from Dolní Věstonice, South Moravia, the so-called Venus of Věstonice, portraying on its both sides the famous statuette of a naked woman observing the mammoths and the typical landscape of the region where it was made and found. The third 200 CZK silver coin commemorates the 900th anniversary of the death of Cosmas of Prague – the first Czech chronicler, author of the *Chronica Boemorum* and dean of the Prague Chapter. A silver coin bearing a nominal value of 500 CZK and dedicated to the Aero L-39 jet trainer features the motif of an aircraft including a see-through optical viewing element in a form of a gyroscopic flight instrument.

Besides silver coins, two gold 5.000 CZK coins presenting the historical cities of Štramberk and Tábor were issued within the Municipal Heritage Sites cycle.

Finally, the 1100th anniversary of the beginning of the reign of Wenceslas I, Duke of Bohemia, was commemorated with a gold coin bearing a nominal value of 10.000 CZK and reproducing depictions of the Duke from the fresco in the Rotunda of St Catherine in Znojmo and from the Velislaus Bible.

Ing. Šárka Vicherová
Česká národní banka
Sekce peněžní a platebního styku, odbor peněžního oběhu a ochrany platidel
Na Příkopě 864/28
115 03 Praha 1
sarka.vicherova@cnb.cz